

Stargard Szczeciński, dnia 19.08.2013 r.

S/P – 0912/1/13
(0510/3107/10/13
0510/1359/25/13)

RPO-712555/12

Biuro
Rzecznika Praw
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPL. 2013 -08- 23
Zak. 1/110 NR 1584463

Dot.: RPO-712555-VII-720.5/12/MMo

W odpowiedzi na pismo z dnia 16.07.2013 r. (data wpływu do tutejszej jednostki 19.07.2013 r.) dotyczące uwag i zaleceń zawartych w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 24 – 28.09.2012 r. w załączeniu przesyłam kartę historii rozmieszczenia osadzonego (dane usunięto), która zawiera wykaz cel, w których ww. osadzony przebywał w okresie styczeń – listopad 2012 r. oraz od stycznia 2013 r. do dnia przetransportowania do Zakładu Karnego w Goleniowie, wraz przeglądarką pomieszczeń wskazująca pojemność cel i nazwiskami współosadzonych. Jednocześnie przesyłam kserokopię jadłospisów dla wszystkich norm żywieniowych, które zostały zatwierdzone na dni 8 – 14.07.2013 r.

W związku ze skargami osadzonych (dane usunięto) i (dane usunięto), które wpłynęły do Zespołu Krajowy Mechanizm Prewencji, zawierającymi zarzuty dotyczące m.in. warunków bytowych i rozmieszczenia w oddziałach i celach mieszkalnych uprzejmie informuję o poczynionych ustaleniach.

Skazany (dane usunięto) w swojej skardze zarzuca między innymi, że w Zakładzie Karnym w Stargardzie Szczecińskim łóżka w celach ustawione są w taki sposób, że nie gwarantują osobnego miejsca do spania. Jak ustalono cele mieszkalne Zakładu Karnego w Stargardzie Szczecińskim, były i są wyposażone w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17.10.2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Każdy z osadzonych miał i ma w dalszym ciągu zapewnione osobne miejsce do spania. Łóżka w celach siedmioosobowych ustawione są w 3 rzędach jako dwukondygnacyjne oraz w czwartym rzędzie – 1 łóżko pojedyncze. W dwóch środkowych rzędach łóżka stoją obok siebie w odległości ok. 5 cm. Ze względu na powierzchnię cel jest to najbardziej optymalne ustawienie sprzętu.

Skarżący się podnosi jednocześnie, że brak intymności powoduje również to, iż toaleta w celi mieszkalnej nie posiada zamka. Wyjaśnić należy, że w drzwiach do kąpoków sanitarnych są zamontowane zamki otwierane i zamykane klamką. Nie posiadają one trwałego zamknięcia od strony toalety ze względów bezpieczeństwa. Pan (dane usunięto) zarzuca również, że w odremontowanej celi mieszkalnej Nr 201 w kąpiku sanitarnym zamontowano zbyt krótkie drzwi. Należy zaznaczyć, że drzwi w kąpikach sanitarnych są celowo przycięte, co ma powodować swobodny przepływ powietrza do „kratki” wentylacji grawitacyjnej znajdującej się

wewnątrz toalety. Sposób przycięcia nie narusza prawa osadzonych do intymności. Ponadto w każdej celi mieszkalnej tutejszego zakładu dwuskrzydłowe okna mają konstrukcję umożliwiającą otwieranie ich powierzchni w celu okresowego wietrzenia pomieszczenia.

W swoim piśmie Zastępca Dyrektora Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” Pan Marcin Mazur prosi m. in. o informację, czy muszla ustępowa w poczekalni przed salą odwiedzin została wymieniona, czy powyższe jest dopiero ujęte w planach remontowych zakładu. Należy wskazać, że przedmiotowa muszla ustępowa została wymieniona, nie mniej jednak w swojej skardze osadzony (dane usunięto) podnosi, że administracja tutejszej jednostki nie wymieniła muszli w poczekalni pawilonu A. Jak wynika ze stanowiska działu kwatermistrzowskiego muszla ustępowa w poczekalni oddziału I, zostanie wymieniona w najbliższym czasie. Warto nadmienić, że jest to pomieszczenie najczęściej remontowane i doprowadzane do porządku, ponieważ do poczekalni tej doprowadzani są osadzeni oczekujący na transport oraz dowożeni przez policję, którzy dewastują to pomieszczenie.

Pan Marcin Mazur prosi także o wyjaśnienie, w jaki sposób posiłki zostały wzbogacone o warzywa i owoce. Na wstępie wymaga podkreślenia, że w Zakładzie Karnym w Stargardzie Szczecińskim wszystkie posiłki dla osadzonych przygotowywane są zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 02.09.2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych. Wszystkie jadłospisy i wykonane na ich podstawie posiłki spełniają wymogi w/w Rozporządzenia. Osadzeni otrzymują posiłki o wartości nie mniejszej niż 2600 kcal, a wartość dzienna warzyw obejmuje co najmniej 300 g, co jest rygorystycznie przestrzegane. W okresie występowania sezonowych warzyw i owoców, przygotowywane są z tych produktów sałatki, dania główne, a także w miarę możliwości wydawane są jako dodatki do śniadania i kolacji.

Skazany w swojej skardze podnosi szereg zarzutów dotyczących braku zajęć kulturalno – oświatowych i utrudnień z nimi związanych. Informacje dotyczące organizowanych imprez kulturalno – oświatowych przekazywane są przez wychowawców podczas codziennej wizytacji cel mieszkalnych oraz przez wychowawcę zajmującego się działalnością kulturalno – oświatową o działalnością biblioteki. Plakaty informujące o wydarzeniach umieszczane są również w oddziałach mieszkalnych. Udział osadzonych w różnego rodzaju przedsięwzięciach jest dobrowolny. Skazany (dane usunięto) uczestniczył przykładowo w organizowanym koncercie w dniu 21.01.2013 r. w kaplicy zakładu karnego.

W swojej skardze skazany polemizuje również z treścią odpowiedzi udzielonej przez tutejszą jednostkę, odnoszącej się do uwag i zaleceń zawartych w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Karnego w Stargardzie Szczecińskim, przeprowadzonej z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 24-28.09.2012 r. Ponownie należy podkreślić, że kierownik Ambulatorium z Izbą Chorych tutejszej jednostki zwraca szczególną uwagę na sposób odnoszenia się personelu medycznego do osadzonych. Zgodnie

z harmonogramem prac na rok 2013 zaplanowany jest remont pomieszczeń łaźni przy którym uwzględniony będzie sposób umieszczenia włączników wody, natomiast wykonanie przesłon prysznicowych związane jest z uzyskaniem dodatkowych środków finansowych. Przeprowadzane remonty obejmują również naprawę stolarki okiennej. Leki konieczne do prowadzenia długotrwałej kuracji wydawane są systematycznie, braki mogą dotyczyć leków uzupełniających, a czas oczekiwania na ich wydanie związany jest z koniecznością sprowadzenia tych leków z Apteki Centralnej Aresztu Śledczego w Szczecinie. W Zarządzeniu Dyrektora Zakładu Karnego w Stargardzie Szczecińskim w sprawie porządku wewnętrznego w zakładzie, wprowadzony został zapis ujęty w art. 111§2 i art. 216a§1 Kkw, który reguluje kwestie korzystania przez osadzonych z własnej odzieży, bielizny i obuwia w trakcie transportowania. W chwili obecnej koszty wyposażenia cel w szuflady podłóżkowe są zbyt wysokie w stosunku do ustalonego jednostce planu finansowego na 2013 rok. Wyposażenie w szuflady podłóżkowe zostanie zrealizowane z chwilą uzyskania dodatkowych środków na zakup nowych, lub modernizację istniejących łóżek.

Skazany (*dane usunięte*) swojej skardze zarzuca m. in., że w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w Stargardzie Szczecińskim przebywał w celach, które nie są celami mieszkalnymi, a izbami chorych. Podnosi również, że były to cele o zaniżonym metrażu. Jak ustalono Pan (*dane usunięte*) w tutejszej jednostce przebywał między innymi w okresie od 30.12.2010 r. do 05.01.2011 r. w celi 108 o powierzchni 13.20 m² przeznaczonej dla 4 osadzonych. W okresie od 29.06.2012 r. do 08.08.2012 r. przebywał w celi 106 o powierzchni 9.40 m² przeznaczonej dla 2 osadzonych. W okresie od 27.09.2012 r. do 12.10.2012 r. przebywał w celi 108 o powierzchni 13.20 m² przeznaczonej dla 4 osadzonych. W okresie od 12.10.2012 r. do 27.02.2013 r. przebywał w celi 106 o powierzchni 9.40 m² przeznaczonej dla 2 osadzonych. W okresie od 27.02.2013 r. do 13.03.2013 r. przebywał w celi 107 o powierzchni 11.60 m² przeznaczonej dla 2 osadzonych. Umieszczenie trzech osadzonych w celi nawet o powierzchni 9.40 m², mimo wszystko zapewniało osadzonym minimum 3 m² przypadające na jedną osobę. Należy podkreślić, że cela 108 jest celą przeznaczoną dla 4 osadzonych, a nie jak twierdzi (*dane usunięte*) dla 3 osadzonych. Przeznaczenie takie jest zgodne z wykazem pomieszczeń w budynkach mieszkalnych zaakceptowanym przez Dyrektora Biura Informacji i Statystyki Centralnego Zarządu Służby Więziennej w Warszawie.

Tzw. izby chorych ustala się dla potrzeb sanitarnych zakładu. Pomieszczenia te wyposażone są standardowo z dodatkowym wyposażeniem w szafki stojące. W trosce o godne warunki odbywania kary, dopuszcza się umieszczanie tam osadzonych nie wymagających opieki medycznej. Należy również podkreślić, że powyższe cele są pomieszczeniami zakwaterowania skazanych spełniającymi wszystkie wymogi celi mieszkalnej określone w Kodeksie karnym wykonawczym, a wyłącznie tym, co odróżnia je od typowych cel mieszkalnych, jest ich przeznaczenie. Izby chorych charakteryzują się zaś często wyższym standardem niż cele w oddziałach mieszkalnych.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku sygn. akt SK 25/07 z dnia 26.05.2008 r. stwierdził niekonstytucyjność art. 248§1 Kkw. Trybunał postanowił jednocześnie

odroczyć termin utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu – zezwalając tym samym dyrektorom jednostek penitencjarnych na jego stosowanie do dnia 05.12.2009 r. Tak więc z dniem 06.12.2009 r. każdy osadzony, który nie ma zapewnionej ustawowej normy powierzchni w celi mieszkalnej, ma prawo żądać zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych. W związku z powyższym, wszystkie działania Służby Więziennej, na każdym szczeblu organizacyjnym, były i nadal są podporządkowane zapewnieniu tych uprawnień, ażeby nie rodziło to skutków w postaci naruszenia praw osadzonych, a w konsekwencji roszczeń majątkowych wobec Skarbu Państwa.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, wnoszę o uznanie skarg za nieuzasadnione.

Wykonano w 2 egz.

1. Adresat,
2. a/a
PP

DYREKTOR
Zakładu Karno-Pracowniczego Grzeszkiński
ul. ...
...

(dane usunięte)
Al. Żołnierska 42
Starogard Szczeciński
zakład karny

Starogard Szcz. 08 07 2013r.
749036/13
2013-09-30
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Świdomości 177
00-090 Warszawa

SKARGA

1589538W

- Na nie wypełnienie obowiązków raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji sporządzonego z wizytacji w o. k. Starogard z dnia 31.01.2013r. RPO-749036-VII-720.5/12/MMo, o dotyczący:
- brak wykazu (grafiku) na korzystanie z świetlicy, boisk w pawilonie „B” (ustala wychowawca)
  - brak pomieszczenia świetlicowego w pawilonie „A” (w związku z tym braku możliwości zajęć świetlicowych)
  - brak grafiku wysienionego (jadłospisu dziennego weekendowego)

Uzasadnienie

- brak wykazu w pawilonie „B” co do uczestniczenia na zajęciach świetlicowych powoduje, że wychowawca tego oddziału ustala wtedy takie zajęcia mają się odbywać. W związku z tym zajęcia odbywają się sporadycznie a wyposazenie świetlicy jeden stół i parę krzeseł ogranicza zajęcia właśnie co do różnorodności. Co do gier planszowych to żadnych nie ma, a te które były, to były wystawione na czas wizytacji: Krajowego Mechanizmu Prewencji.
- obecnie zastanowiłem przeniesiony do pawilonu „A” gdzie nie ma wyznaczonych żadnych pomieszczeń na świetlice w związku z tym takie zajęcia w ogóle się nie odbywają. Z czego wynika, że gdy przebywam w pawilonie „B” to zajęcia świetlicowe były ograniczone a po przeniesieniu do pawilonu „A” zastanowiłem jakby ich w ogóle.

- brak jadłospisu dziennego co do gramatury posiłków oraz
brak jadłospisu na weekendy. Wogóle, powoduje, iż osadzeni
nie wiedzą ile i co wchodzi w skład dziennego żywienia.
Ten fakt zabrania ustanowienia prawa osadzonego do
żywienia, ponieważ uniemożliwia znerfikowanie czy
posiłek jest kompletny zgodny normami oraz jadłospisem.

Z poważaniem
(dane usunięto)

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2013 -10- 25

RPO-712555-VII-720.5/12/MMo

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Zespół
„Krajowy Mechanizm Prewencji”

Pan
ppłk Leszek Kucyrka
Dyrektor Zakładu Karnego
w Stargardzie Szczecińskim
Aleja Żołnierza 42
73-110 Stargard Szczeciński

Szanowny Panie Dyrektore,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 sierpnia 2013 roku (data wpływu do BRPO 23 sierpnia 2013 roku), uprzejmie dziękuję za udzielone w nim wyjaśnienia oraz przesłane karty historii rozmieszczenia i jadłospisy.

Odnosząc się do informacji dotyczącej ustawienia sprzętów kwaterek w celach 7-osobowych, pragnę podkreślić, iż łóżka oddalone od siebie o 5 cm nie respektują jednej z Europejskich Reguł Więziennych (Rekomendacje Rec (2006)2 Komitetu Ministrów do państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych) stanowiącej, że *pomieszczenia dla więźniów, a w szczególności sypialnie respektują ludzką godność i na ile to możliwe prywatność oraz spełniają wymogi zdrowotne i higieniczne, przy czym właściwą uwagę przykładają się do ich warunków klimatycznych oraz w szczególności objętości kubicznej, rozsądnej powierzchni, oświetlenia, ogrzewania oraz wentylacji (Reguła 18.1).*

Nawiązując do sformułowanego przez Pana stanowiska, iż wykonanie przesłon prysznicowych związane jest z uzyskaniem dodatkowych środków finansowych, proszę o informację, czy zwrócił się Pan do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Szczecinie o wyasygnowanie funduszy na wskazany cel na 2014 rok. W tym miejscu pragnę zauważyć, że Centralny Zarząd SW w piśmie z dnia 15 marca 2010 roku (BPR-0510/932/10/Z-1) poinformował Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, że przedstawiciele Biura Kwatermistrzowsko – Inwestycyjnego CZSW w toku

przeprowadzanych kontroli w zakładach karnych i aresztach śledczych, każdorazowo zwracają uwagę na konieczność wykonania w łaźniach ścianek działowych między stanowiskami prysznicowymi tak, aby zapewnić jednemu osadzonemu jedno stanowisko.

Z przykrością stwierdzam, iż niemożliwa jest analiza przesłanej przez Pana karty historii rozmieszczenia skazanego (*dane usunięto*) pod kątem przebywania w warunkach przeludnienia, ponieważ wyszczególnione są w niej dane wszystkich współosadzonych w poszczególnych celach, jak również pobyty w ZK Goleniów. Podobnie jak inne wydruki z systemu Noe.net dotyczące pomieszczeń, obejmuje ona okres znacznie wykraczający poza wskazany w piśmie skierowanym do Pana w dniu 16 lipca 2013 roku (okres wrzesień 2008 rok – lipiec 2013 rok, zamiast okresu: styczeń - listopad 2012 roku oraz od stycznia 2013 roku do dnia przetransportowania do ZK Goleniów), a dane nie są ułożone w porządku chronologicznym.

Podczas analizy przesłanego przez Pana jadłospisu, uwagę moją zwróciła oszczędność na posiłkach dla diety LI 1 – ponad 24% w dniu 11 lipca, 14,5% w dniu 12 lipca, ponad 16% w dniu 13 i 14 lipca 2013 roku. Przypominam w tym miejscu, że zgodnie z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 roku w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 167, poz. 1633 ze zm.) *dopuszcza się oszczędności lub przekroczenia wysokości stawek dziennych w wysokości do 10 % (ust. 3), w szczególnie uzasadnionych przypadkach, związanych z sezonowością występowania artykułów spożywczych na rynku i różnicowaniem cen w zależności od pory roku, dopuszcza się oszczędności wysokości stawek dziennych do 20 %, pod warunkiem niepogorszenia jakości żywienia, tj. zmniejszenia objętości dań oraz wymaganej wartości kalorycznej posiłków. Decyzję w tym zakresie podejmuje dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego, zwany dalej "dyrektorem jednostki", na wniosek funkcjonariusza nadzorującego służbę żywnościową (ust. 4).* W związku z powyższym proszę o przesłanie decyzji w sprawie wprowadzenia oszczędności dla wskazanej wyżej diety w dniach 11-14 lipca 2013 roku oraz przypominam, iż nie powinna być ona regułą.

Prosząc o odniesienie się do poruszonych wyżej kwestii pragnę nadmienić, iż do Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” wpłynęła skarga pana (dane usunięte) (zał.), który nawiązując do raportu powizytacyjnego przedstawicieli KMP wskazał problem ograniczania dostępu do zajęć prowadzonych na świetlicy i boisku oraz informacji na temat jadłospisu.

Pan (dane usunięte) przebywając w pawilonie A, nie miał zapewnionej możliwości udziału w zajęciach na świetlicy z racji braku wyodrębnienia w nim takiego pomieszczenia. W trakcie wizytacji, przedstawiciele Mechanizmu poinformowano, iż osadzeni z pawilonu A (i innych, które nie posiadają świetlicy) korzystają ze świetlicy ogólnej, czego nie potwierdziła skarga osadzonego. Przypominam, że zgodnie z art. 135 § 1 k.k.w. *w zakładach karnych stwarza się skazanym warunki odpowiedniego spędzania czasu wolnego. W tym celu organizuje się zajęcia kulturalno-oświatowe, wychowania fizycznego i sportowe oraz pobudza aktywność społeczną skazanych.* W związku z powyższym proszę o przesłanie grafika zajęć na świetlicy centralnej ze wskazaniem pawilonów, dla których są przeznaczone oraz wywieszenie go w ogólnodostępnym miejscu.

Skazany podniósł także problem skromnego wyposażenia świetlicy oraz braku grafika zajęć świetlicowych dla osadzonych w pawilonie B, co prowadzi do reglamentowania przez wychowawcę korzystania z ww. pomieszczenia, podobnie jak wyjść na boisko. Proszę o odniesienie się do tego zarzutu oraz udostępnienie osadzonym z pawilonu B grafika wyjść na świetlicę i boisko.

W skardze pana (dane usunięte) znalazła się również uwaga dotycząca braku jadłospisu weekendowego oraz braku wskazywania gramatury posiłków określonych w jadłospisach na dni robocze. Stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, iż osadzeni powinni mieć możliwość sprawdzenia gramatury otrzymanego posiłku podzielił Centralny Zarząd Służby Więziennej w piśmie nr BKW - 070/1/1636/2010 wskazując, iż kwestia *możliwości weryfikacji gramatury posiłku osadzonych poprzez ich zważenie jest poruszana na każdej odprawie służb kwatermistrzowskich oraz na szkoleniach z zakresu gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych służby więziennej.* W związku z powyższym należy umożliwić osadzonym zgodność otrzymywanych

posiłków z normami, czego punktem wyjściowym jest informowanie osadzonych o gramaturze jadłospisu dziennego.

Mając na uwadze powyższe, proszę o udzielenie odpowiedzi do dnia 30 listopada 2013 roku.

Z poważaniem
Małgorzata Molak
Małgorzata Molak
Radca

Załącznik 1